

HOEFBLAD

57^e jaargang nr.3 Zomer 2020



Foto Hanny Oerlemans

NATUURVERENIGING



KEN EN GENIET



Hoefblad



ALGEMEEN E-MAILADRES: <mailto:kenengenet@home.nl>

VOORZITTER

Programmavoorbereiding
Krantenberichten

Christ Grootzwagers

Kamilleuin 6
5103 CB Dongen
tel. 0162-312116
voorzitter@kenengenet.nl

SECRETARIS

Els Scheepers
Stoeken 13
5102GT Dongen
tel. 06-48825523
secretaris@kenengenet.nl

PENNINGMEESTER

Rabobank Dongen
IBAN:
NL44 RABO 0111984114
Ledenadministratie

John van Meggelen
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
penningmeester@kenengenet.nl

Programmavoorbereiding

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47
5102GD Dongen
tel.0162-517996
vlinder@kenengenet.nl

BEZORGING HOEFBLAD

Opgave excursies

Marie-José van Gestel
Hubertusstraat 9
5106 NS Dongen-Vaart
tel. 06-10120230
mjvangestel.burmanje@home.nl

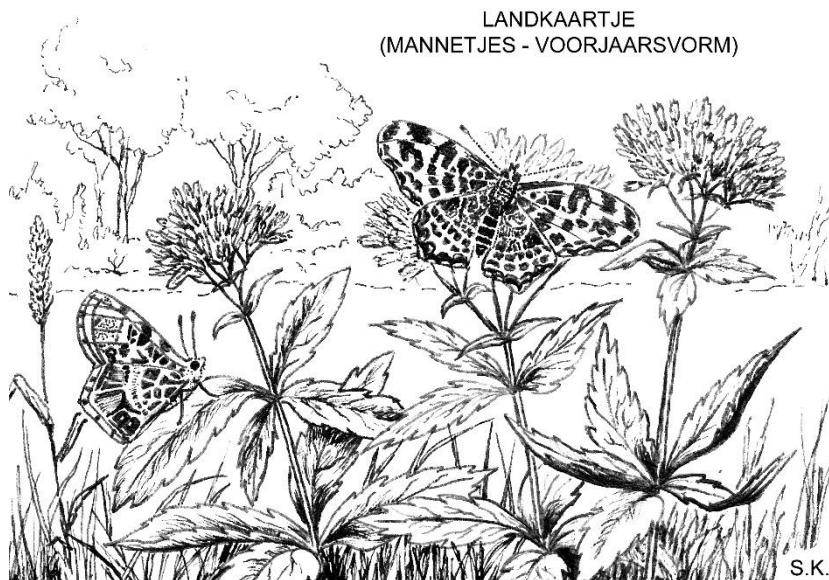
BESTUURSLID

Afgevaardigde
Bijenvereniging
Ambrosius
Tuingroep

Anton Staps
Dongenseweg 7
5171 NA Kaatsheuvel
tel. 0416-273332
mobiel tel. 06-13402220

NEDERLANDSE DAGVLINDERS

Landkaartje (*Araschnia levana*)



Het landkaartje is een vrij kleine vlinder en heeft twee verschillende uiterlijke vormen (seizoensdimorfisme). Dit wordt veroorzaakt door de daglengte. De voorjaarsgeneratie is aan de bovenzijde oranjebruin met een zwart vlekkenpatroon, waardoor deze aan een parelmoervlindertje doet denken. De zomergeneratie is aan de bovenzijde zwart met langs de buitenrand van de vleugels een oranje-rode, gevlekte band en midden over de vleugels een witte band en is daardoor te verwarren met de kleine ijsvogelvlinder (deze laatste heeft echter geen rode band en is groter).

De kleuren van de zomergeneratie zijn typerend voor bosvlinders die rondvliegen wanneer de bomen volop in blad staan. Deze vlinders zijn iets groter dan die van de voorjaarsgeneratie. De onderzijde van het landkaartje is echter altijd hetzelfde en de soort dankt er ook zijn naam aan: met een landkaartachtig patroon van lijnen en vlekken.

Vóór 1930 was het landkaartje uiterst zeldzaam in Nederland; na de tijd begon de vlinder vanuit het zuiden en oosten steeds vaker te

verschijnen en is nu algemeen en verbreid door het hele land, zelfs op de Waddeneilanden. Het is dan ook een mobiele vlinder.

De vlinder vliegt in ruigten en graslanden in de buurt van vochtige bossen, heggen en houtwallen, langs bosranden en op open plekken in het bos, ook wel in tuinen en parken. De vlinders van de voorjaarsgeneratie verkennen vooral de zomen in het open veld, die van de zomer-generatie vooral plekken in de halfschaduw van bomen en struiken.

Met name 's ochtends en laat in de middag zoeken de vlinders naar nectar. In het voorjaar zijn ze veelal op fluitenkruid te vinden, in de zomer o.a. op akkerdistel, berenklauw en koninginnenkruid.

Het landkaartje overwintert als pop. Vanaf half april komt de voorjaars-generatie uit de pop en deze vliegt tot eind juni. De zomergeneratie



vliegt vanaf begin juli tot half september. In warme jaren vliegt er nog een derde generatie, die er (nagenoeg) hetzelfde uitziet als de zomer-generatie en deze kan nog tot eind oktober te zien zijn.

De mannetjes verdedigen een territorium of maken patrouillevluchten langs een bosrand of houtwal om een vrouwtje te vinden. In de middag scholen de mannetjes vaak samen bij een opvallende struik. Langs vliegende vrouwtjes worden dan achtervolgd.

Het vrouwtje [zet haar eitjes af](#) aan de onderkant van het jonge blad van de waardplant, de grote brandnetel, zie foto voorkant Hoefblad. Deze eitjes worden op elkaar geplakt in 2 tot 7 staafjes van 10 tot 22 eitjes. Er worden 3 tot 4 van zulke legsels geproduceerd op verschillende brandnetelplanten.

Na gemiddeld 5 dagen komen de rupsen uit. Aangezien de eitjes op elkaar geplakt zijn, moeten de rupsjes hun eitje aan de zijkant verlaten.

De rupsen leven in kleine groepen bijeen, tot aan de laatste vervelling, om zich daarna te verspreiden. De rupsen worden tot 22 mm lang, zijn zwart met fijne witte spikkels en gebroken geelachtig-bruine lengtestrepen over rug en flanken. Ze hebben zwarte of oranjegele doorns. De zwarte kop heeft twee fijn-gedoornde uitsteeksels. Het rupsstadium duurt gemiddeld 23 dagen.

De rupsen verpoppen hangend aan stengels en bladstelen van de waardplant of in de vegetatie in de buurt ervan.

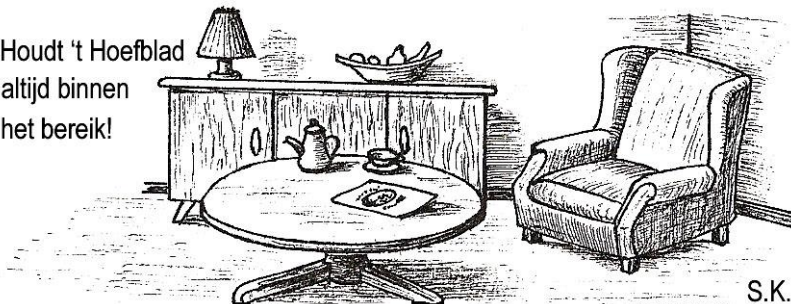
Hanny Oerlemans

BESTUURSPRAATJE

Als Natuurvereniging zitten we met toch wel grote problemen, net als haast iedereen. De coronacrisis hakt er behoorlijk in. De laatste filmavond kon daardoor niet door gaan. Het tochtenprogramma viel geheel in duigen. De tuinwerkgroep draait op een laag pitje. Tochten van de werkgroepen werden afgelast.

Triest natuurlijk, juist in deze mooie tijd van het jaar. Toch is het in de natuur drukker als ooit, de mensen hebben ontspanning nodig. Maar dan merk je het verschil tussen natuurliefhebbers en degenen die zo maar eens voor de lol de natuur in gaan. Het is veel onrustiger, meer gepraat, ook harder, gegil van kinderen. Ook worden allerlei attributen meegenomen, strandstoelen, ballen enz. Op plekken waar water is, daar is het helemaal een ramp. Zelfs langs de Donge zie je mensen in de zon liggen. Bij het Leikeven in Huis ter Heide lijkt het welk een strand met zonnig weer. Nee laat het maar snel overgaan deze crisis en laat de rust van weleer terug keren.

Houdt 't Hoefblad
altijd binnen
het bereik!



Voorlopig zal er wat het tochtenprogramma betreft, nog niet veel veranderen. Want wat kunnen we doen, als we afstand moeten houden.

Autovervoer met vreemden dat mag niet van het RIVM, dus dat valt al af. Activiteiten organiseren voor groepen mag niet, ja wat kun je dan nog doen. Als bestuur zijn we ook niet meer bijeen geweest. Wel is er onderling contact en samen zijn we ons aan het bezinnen hoe we invulling kunnen geven aan het programma. Mogelijk kunnen we starten met tochten in onze directe omgeving. Dan zou u zelf naar het startpunt kunnen komen. Dan zullen we een maximum van het aantal deelnemers moeten afspreken. Kortom het zal niet gemakkelijk worden, zolang er geen medicijn gevonden is.

Hebt u ideeën, om toch gezamenlijk iets te ondernemen, waarbij we toch voldoende afstand kunnen bewaren, kom er gerust mee.

Als we weer starten, dan wordt dit kenbaar gemaakt in de media. Ook zal er dan een extra nieuwsbrief verschijnen.

Hopelijk blijft u allen gezond en zien we elkaar terug in de natuur.

Helaas zijn er in de afgelopen periode 3 leden overleden, erg moeilijk juist in deze tijd. Een bezoek aan een dienst of plechtigheid is vaak niet mogelijk. De enige manier om erbij stil te staan is via ons Hoefblad.

De heer Jan Tuijelaars

Overleden op 72 jarige leeftijd

Welke in het verleden regelmatig met ons meewandelde en ook onze avonden bezocht. Jan was zeer begaan met de natuur, waarin hij graag vertoefde. Dagelijks maakte hij zijn fietstochtjes in onze directe omgeving.

Mevrouw Cor Akkerman- van Broekhoven

Overleden op 82 jarige leeftijd

Regelmatig was ze op onze avonden te gast en ook zij wandelde en fietste graag in onze mooie natuur.

Mevrouw Riet Hartmans

Overleden op 89 jarige leeftijd

Riet was een erg actief lid van onze vereniging. Helaas ging dit de laatste jaren niet meer. Veel heeft ze voor onze club gedaan

Natuurlijk willen we de naasten van deze mensen heel veel sterkte toewensen, bij het verwerken van hun verdriet.

*altijd buiten,
heel gewoon
en zo bijzonder...
...een buitengewoon bijzonder mens*

In alle rust is op 23 mei 2020 overleden onze onvergetelijke moeder, schoonmoeder en oma. We denken aan haar terug met haar humor en enorme levenslust en zijn dankbaar voor wat zij ons heeft geleerd en meegegeven.

Riet Hartmans-Jaspers

sinds 1988 weduwe van

Huub Hartmans

24 december 1931

23 mei 2020

Riet, wie kent haar niet, een zorgzame vrouw, welke altijd klaar stond voor een ander. Vele jaren ging zij mee met onze tochten, wandelen en fietsen was haar lust en leven. In Dongen kende haast iedereen haar, hoeveel kilometers zal ze niet afgelegd hebben op haar fiets. Vaak op pad, om andere mensen een hart onder de riem te steken.

Vele jaren zat ze voor onze natuurvereniging in de redactie, een taak die ze heel erg serieus nam. Zo af en toe een stukje schrijven dat deed ze ook graag. Ook was ze lid van onze vlinderwerkgroep, iets wat ze graag deed.

Altijd stond ze klaar voor haar medemensen, we kennen haar van de vele bezoeken die ze bracht aan zieke mensen. We zullen haar missen, haar lieve lach, haar verhalen over haar tuintje, over haar kinderen, waar ze bijzonder trots op was.

Haar laatste tocht is begonnen, een reis in het ongewisse, we dragen haar mee in ons hart.

Een kleine bijdrage uit het verleden door Riet Hartmans geschreven.

IN DE TUIN

Het is nu 3 oktober. Ik kijk naar buiten en zie dat m'n klimop in bloei staat. Nog zelden zag ik deze klimplant zo uitbundig bloeien, niet alleen in mijn tuin, maar ook bij de burens, in parken en bossen.

Ik tref het want de middagzon staat stralend aan de hemel, een ideaal moment voor een zwerm bijen die zich tegoed komen doen aan de nectar.

Het is mooi om te zien dat ze zich geen tijd gunnen om even te blijven rusten. Ze vliegen van bloem naar bloem, zonder zichtbaar moe te worden. Zo kunnen ze een flinke voorraad eten verzamelen voor de wintermaanden, maar gelijk al die kleine bloemetjes bevruchten.

Over een paar maanden als alle bloemen bessen zijn geworden, zwart en rijp, dan is het de beurt voor een andere diengroep die eten nodig heeft om de wintermaanden door te komen.

Voor de vogels staat dan het buffet klaar. Zo helpt de een de ander, ook in de dierenwereld.

Riet Hartmans

Wanneer de spinnen buiten vlijtig weven,
zullen we nog schoon weer beleven.

Keert de kat haar aars naar 't vuur,
daar komt sneeuw van op den duur.

VOGELPRAATJE

In mijn vorige column eindigde ik met het feit dat ik zo'n zin had in het voorjaar. Nou het is iets anders verlopen dan ik me had voorgesteld. Enerzijds de coronamaatregelen waar we allemaal mee te maken kregen en die velen van ons totaal niet hadden zien aankomen. En anderzijds de beperkte vrijheid, waarbij je alleen of met twee uit eenzelfde huishouden nog een wandeling mocht maken. Toen heb ik van de nood maar een deugd gemaakt. Vóór de coronatijd had ik heel vaak het voornemen om vaker in de natuur te gaan wandelen. Echter door allerlei afspraken en alledaagse beslomeringen kwam dit er veelal niet van, totdat de coronamaatregelen van toepassing werden. Toen had ik geen excuus meer en alle tijd om heerlijk door de prachtige tuur te wandelen. Elk jaar is de lente weer een wonderlijk iets. De planten en bomen die langzaam groen worden en de vogels die zich steeds

luider laten horen. Geweldig om van deze verschillende soorten vogelconcerten te mogen genieten tijdens de vele wandelingen die ik inmiddels toch wel gemaakt heb. Het heeft op mij een inspirerende en rustgevende werking, want ze zingen zo mooi met verschillende toonsoorten en rustpauzes die feilloos op elkaar lijken aan te sluiten. De mannetjes die zingen om zo een vrouwtjesvogel te lokken. Misschien moeten wij als mannen ook maar eens wat vaker gaan zingen of zal dat niet gewaardeerd worden door de dames 😊. Recentelijk was ik op een vroege vrijdagochtend in nationaal park de Biesbosch. Tijdens mijn uren durende slentering over natuurpaadjes en langs rietkragen kwam ik welgeteld twee mensen tegen en verder werd ik overstelpd door concerten van vogelgeluiden, daar zou het metropole orkest jaloers op zijn. Daar kwam ik er ook achter dat ik als beginnend vogelaar nog wel wat lesjes in geluiden herkennen kan gebruiken. Wat een variëteit aan vogelgeluiden! Prachtig om te horen en ik heb ze maar rustig op me laten inwerken. Dit geeft een rust en ontspanning dat ik het iedereen van harte kan aanbevelen.



Verder bereikte mij het bericht dat een van mijn lievelingsvogels rondom huis getroffen wordt door een virusziekte namelijk de mooie pimpelmees met zijn leuke blauwe petje. Het is nog onduidelijk waarom vele pimpelmezen op dit moment sterven in Duitsland, maar inmiddels ook in Nederland. De pimpelmezen die ziek zijn zien er wat versuft uit en zijn hun schuwheid verloren.

Verder zitten ze wat bol ofwel met hun veren wijd en zijn de oogjes wat waterig. Onduidelijk is volgens mij nog welk virus het is en hoe besmettelijk dit is. Maar om verspreiding te voorkomen is het ook voor pimpelmezen van belang om aan 'social distancing' te doen, net als wij. Hopelijk wordt snel ontdekt wat de ziekte veroorzaakt en hoe we het mogelijk kunnen voorkomen. Als we het over lievelingsvogels hebben dan staat de blauwborst ook in mijn top 10. Helaas mocht ik hem nog niet spotten de afgelopen tijd. Echter begin mei was ik in de Zonzeelse polder en daar zat hij in alle vroegte op een paal. Hij bleef rustig zitten, zodat ik hem goed kon bewonderen en prachtig horen zingen. De



blauwborst doet met zijn felblauwe keel en borst en roodbruin kraagje eronder exotisch aan en zal menig liefhebber in vervoering brengen. Mij in ieder geval wel.

Weetjes over de [blauwborst](#):

- Kenmerken spreken wel een beetje voor zich. Blauwe keel, kin en borst met witte vlek in blauwe borst. Vervolgens een roodbruin kraagje hieronder. Opvallende witte wenkbrauwstreep en roestrode vlek aan staartbasis.

- Zijn voedsel is voornamelijk insecten, larven, slakjes en wormen die hij op de grond bij elkaar scharrelt. Soms plukt hij insecten uit de lucht.

-Broedt in mei-augustus. Heeft 1 of 2 legsel per jaar met meestal 3-6 eieren. Broedduur 13-14 dagen. Nest van gras, bladeren en mos en veelal op de grond liefst onder een struik.

-Zijn leefgebied zijn natte gebieden, moerasgebied, rietvelden met open delen. Overwintert vaak in West-Afrika of ten zuiden van Sahara.

- De zang is zeer afwisselend en soms bijgemengd met imitaties van andere soorten. Wil je hem zien dan is een tip, dat ze graag zingen vanaf een opvallende zangpost. Denk aan paaltje of rietpluim.

Tot slot hoop ik dat we met elkaar het coronavirus onder controle krijgen en dat we gezond blijven. Misschien is er dan nog kans om van een fijne (zomer)vakantie te genieten. Mijn vakantie zal bestaan uit diverse wandelingen in mooie natuurgebieden, zoals ik ook afgelopen weken al diverse mooie nieuwe plekjes heb kunnen ontdekken zonder daarbij de drukte op te zoeken.



Groet, Roland

NATUURTUIN KANDOEL

Onze natuurtuin, hoe gaat het daar mee. Ook hier speelt Corona een rol. Een groot deel van de vrijwilligers hebben om begrijpelijke redenen ervoor gekozen op de maandagen thuis te blijven. Keurig volgens de voorschriften van het RIVM. Enkele weken waren er maar 3 mensen in de tuin aan het werk. De hoogst noodzakelijke werkzaamheden werden gedaan. Men hield uiteraard afstand van elkaar en deed op de eigen plek de werkzaamheden. Gelukkig is dit allemaal goed verlopen, toch blijft het ook hier ingrijpend. De zomer komt eraan, dat betekent meer maai en ruimwerk. De regels veranderen gelukkig ook en er komt een versoepeling. Toch zullen we nog een lange tijd afstand van elkaar moeten houden en dat is best lastig. Zo ligt de bouw van onze plaggenhut stil, simpelweg door personeelsgebrek. Maar misschien kunnen we binnenkort toch weer verder, als groepen van meerdere mensen weer toegestaan worden.

moeraswederik



De moerashoek was juist op tijd klaar, officieel was NL Doet al afgeblazen. Maar omdat we het plantmateriaal al binnen hadden, hebben we toch besloten de ochtend door te laten gaan. Ook toen hebben we met zijn allen voorzichtig gewerkt. Als je nu gaat kijken staan er al veel planten te bloeien. Toen bij de aanplant hadden we uitstekende omstandigheden. Het was nat in het gebiedje, de sloot liep haast over. Als ik dit zit te typen, is dat wel wat anders. De droogte heeft weer toegeslagen. We zijn dan ook wat blij met onze nieuwe sproei installatie, die heeft zijn nut al diverse keren bewezen. Er komt steeds meer kleur in de tuin, de bloemen die we eind 2018 gezaaid hebben beginnen nu te bloeien. Veel van de planten zijn tweejarig, vorig jaar

hadden die veel te lijden van de droogte. Dat zijn ze nu te boven, steeds meer soorten dienen zich aan. Op dit moment voert de margriet de ranglijst aan, maar spoedig zullen de korenbloemen, klaprozen en anderen het overnemen.

Sinds korte tijd is er ook in de natuurtuin een [geocacheroute](#) uitgezet. Mensen worden naar ons gebiedje geleid via GPS of telefoon, dan moeten ze verschillende vragen oplossen. Tenslotte belanden ze bij de schat, leuk om te doen voor met name gezinnen.

Juist nu lijken veel mensen ons paradijsje te ontdekken, er wordt steeds meer gewandeld. De banken zijn steeds vaker in gebruik, kortom de Dongenaren zoek de rust in de natuur.

Onze vogelkijkhutten zijn ook erg veel in gebruik, tijdens de coronatijd is maar één persoon per hut toegestaan. Er worden veel vogels waargenomen, net nu natuurlijk met de jonkies die gevoerd worden. Gelukkig kunnen we vanuit onze twee bronnen nu ook de vijvers vullen. De grote vijver staat altijd op grondwaterpeil, daar hoeven en kunnen we niets aan doen.

WANDELING ZOUWEOEZEM OP 5 MEI

Bevrijdingsdag 5 mei, wat gaan we doen in deze corona periode? Het advies is nog steeds drukte te mijden en voldoende afstand te bewaren. Ik wil al heel lang naar de [Zouweboezem](#) bij Ameide. Enerzijds omdat het een heel mooi open natuurgebied is met rietkragen, plassen en polderlandschap (iets waar mijn voorkeur ligt) en anderzijds wilde ik de prachtige purperreiger weleens in het echie zien. De wandeltocht naar de Zouweboezem stond vanuit de Vogelwerkgroep al even op de planning, maar is door omstandigheden al 2x niet doorgegaan. De eerste keer was vorig najaar, omdat er zwaar noodweer was voorspeld ging deze terecht niet door. Dit jaar zouden we in mei gaan, maar kon het door de corona maatregelen weer niet doorgaan. Mijn nieuwsgierigheid naar het gebied en de purperreiger was echter zo groot dat het mij wel een goed plan leek om samen met mijn partner vroeg in de ochtend op bevrijdingsdag te gaan. En zo geschiedde.

We stonden om 7.00 op en reden richting Lexmond over de A27. Heerlijk rustig was het op de snelweg en we waren zodoende al vóór acht uur bij de parkeerplaats aan de Boezemweg. Deze parkeerplaats ligt in het midden van het natuurgebied Zouweboezem en zou maar klein aantal parkeerplekken bevatten. Dat bleek ook zo te zijn, maar omdat we vroeg waren konden we onze auto nog gemakkelijk kwijt en togen we vol nieuwsgierigheid al snel naar het uitkijkpunt wat naast deze parkeerplekken ligt. Daar zagen we diverse vogels als grauwe ganzen,

meerkoeten en eenden, maar nog geen purperreigers. Een man die op voldoende afstand van ons stond wist te vertellen dat verderop in de plassen lepelaars zaten.



Fuut met een lekker hapje
Zodoende gingen we snel onze wandeling door het voor ons onbekende gebied beginnen met de gedachte wat zal de natuur ons vandaag weer brengen. Al snel liepen we pal naast rietkragen waar het een gezang was van jewelste. Het leek wel of alle zang- en rietvogels zich hier verzameld hadden. Onze

gezichten gingen steeds vrolijker staan en met het ochtendzonnetje op ons gezicht was het heerlijk rustig wandelen en fotograferen in dit gebied. De ene na de andere rietzanger kwam voor onze neus op een rietstengel zitten. Wat een mooi gezicht en prachtig gezang. Opeens hoorde we vanuit diep struikgewas een heel fel snorrend geluid. Zou dat de snor zijn vroegen we ons af, omdat we deze nog nooit in het echt gehoord hadden. Vlakbij stond een man die zei: 'Hoor je de snor', waardoor we zeker wisten dat we een snor hoorden. Wat gaaf en onze stemming werd nog beter dan hij al was. We probeerden de snor nog te ontdekken in het struikgewas, maar zat enorm goed verscholen, want ondanks zijn felle geluid was hij niet te vinden. Al nagenietend liepen we weiland in waar we tussen het boom- en struikgewas weer heel andere geluiden hoorden. Door het dichte struikgewas wandelend kwamen we bij een plas uit, waar een fuut net een vis opdook en even verorberde voor onze ogen.

Rietzanger

Na een tijdje in polderlandschap gelopen te hebben kwamen we weer terug bij het water van de Oude Zederik. Hier liepen we richting de Vlietmolen en zagen een bruine kiekendief boven ons hoofd rondcirkelen. Wat een



mooie roofvogel ook, die zo heerlijk in de lucht rondzweeft. Al starend naar de lucht zagen we ook nog twee ooievaars rond zweven met hun grote witte vleugels. Hier langs de Oude Zederik zouden purperreigers te zien zijn, dus we hadden camera in de aanslag, maar we zagen heel veel, echter nog geen purperreiger. Kijk daar weer een grote witte vogel, zei mijn partner. Ik snel met de verrekijker volgen en zag hem aan de overkant boven een rietkraag landen. Het bleek een lepelaar te zijn, daar ver weg van de begaanbare paden zaten een paar lepelaars in de bomen. Een man die ons passeerde vroeg of we nog iets bijzonders gezien hadden. Al pratende begon de man over zijn nieuwe systeem-camera te vertellen en wilde mij laten zien hoe mooi je de bruine kiekendief ermee kon vastleggen. Dan blijkt dat het opvolgen van de corona maatregelen nog niet altijd zo makkelijk is. Ik kijk nietsvermoedend even mee in zijn camera, totdat mijn partner mij erop wijst dat ik niet op 1.5 mtr ben. Oh ja, uit soort automatisme kijk je toch mee. Vervolgens kletsten we verder op afstand. Na aantal minuten werden we weer in beslag genomen door de bruine kiekendief die weer boven ons

bruine kiekendief



hoofd kwam rondzweven. De man ging weer met zijn camera aan de slag en wij namen afscheid. Na weer enkele honderden meters over soort dijkje gelopen te hebben werd het tijd om een boterham te eten, want we waren

al weer ruim 3 uur aan het wandelen en fotograferen. Tijd vliegt als je samen geniet van de natuur. Echter de innerlijke mens wil op een gegeven moment ook wat en zodoende namen we plaats op een bankje en aten onze meegebrachte boterhammen. Ik heb net een broodje in mijn handen en wat denk je, komt boven ons hoofd een purperreiger gevlogen. Geen camera bij de hand door de eetpauze, dus dan maar genieten vanaf het bankje. Toch nog een purperreiger gezien al was het dan op hoogte en was het moment snel voorbij.

Dit laatste illustreert maar weer eens dat de natuur bepaald wat er gebeurt. Dat vinden wij ook zo mooi aan de natuur. Je gaat ergens wandelen en weet van tevoren nooit wat er komen gaat. Iedere keer weer een verrassing! Dit keer was het voor ons prachtig zingende rietzangers, sprinkhaanzanger en het gesnor van de snor. Verder van dichtbij een bruine kiekendief over de weilanden zien zweven en zo kan ik nog wel even doorgaan.

Tot slot kan ik zeggen dat Zouweboezem een prachtig gebied is wat mijn hart heeft gestolen en een bezoek meer dan waard is. Het Zuid-Hollands landschap pretendeert dat dit het mooiste natuurgebied van Vijfheerenlanden is en dat kan ik beamen.

De Zouweboezem vormt een geheel met de naastgelegen eendenkooi



de Zouwe, het Hoenderwiel en de polder Achthoven. In het verleden maalden de molens op de Zederikkade het overtollige polderwater naar deze rietvelden toe. Vroeger waren dit de productiepercelen voor de rietdekker die er de bekende rietdaken voor boerenhofstedes van maakte.

Nu wisselen graslanden, water en rietpercelen elkaar af en vormen één groot natuurgebied. In dit gebied zit dus de grootste broedkolonie van de purperreiger in ons land. Je hebt er diverse wandel- en fietsmogelijkheden rondom het hele gebied, maar ook in de aangrenzende polder Achthoven. Ook zijn er diverse uitzichtpunten. Vanaf de Boezemweg kun je via geasfalteerd fietspad naar een vlonderpad dwars door het rietland. Hier kun je watervogels en rietvogels van dichtbij zien.

Ik hoop dat we binnenkort weer eens met de vereniging naar dit mooie gebied kunnen afreizen.

Roland Commandeur



PROGRAMMA



U begrijpt dat het programma helaas niet plaats zal vinden, althans zolang de overheid dit niet toestaat.

Mogen er weer bijeenkomsten georganiseerd worden, dan laten we dit via de media weten. Ook komt er dan een extra nieuwsbrief uit.

De Dongense mensen kunnen het weekblad Dongen in de gaten houden.

In het bestuur zal er binnenkort overleg plaats vinden, hoe we verder gaan. Autotochten zijn niet mogelijk, of iedereen moet met eigen vervoer op stap gaan, maar mensen zonder auto worden dan buiten gesloten. Fietstochten kunnen ook nog niet gemaakt worden, daar we een afstand van anderhalve meter niet kunnen garanderen.

Veel leden vallen helaas onder de risicogroep, we mogen de gezondheid van deze mensen niet in gevaar brengen.

Wel bent u altijd van harte welkom in onze Natuurtuin Kandoel. Natuurlijk dient u dan ook de voorschriften van het RIVM te respecteren en afstand tot elkaar te houden.

Helaas mensen het is even niet anders, wij zouden het graag anders zien.

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Dhr. Gert Stoop, Venkelhof 48, Oosterhout

Mevr. Jeannette Dirven, Jan Mertenslaan 14, Dongen

Mevr. Irma Hartmans, Minister Goselinglaan 26, Dongen

Mevr. Ineke Blokland, Pruiimgaarde 48, Dongen

Dhr. Jan Christ, Pruiimgaarde 3, Dongen

Dhr. Kees Laurijsen, Piccolopad 16, Dongen

Mevr. Angelique Masset, Kastanjelaan 91, Oosterhout

Dhr. Peter Pijpers, Groenstraat 14-B, Dongen

Dhr. Jan van Oort, Van Beuckelaerstraat 11, Geertruidenberg

Mevr. Angelique Wijnen-Bosboom, Schotse Hooglandersstraat 12,

Waspik

Mevr. Esther Sneijers, Marsdiep 8, Kaatsheuvel

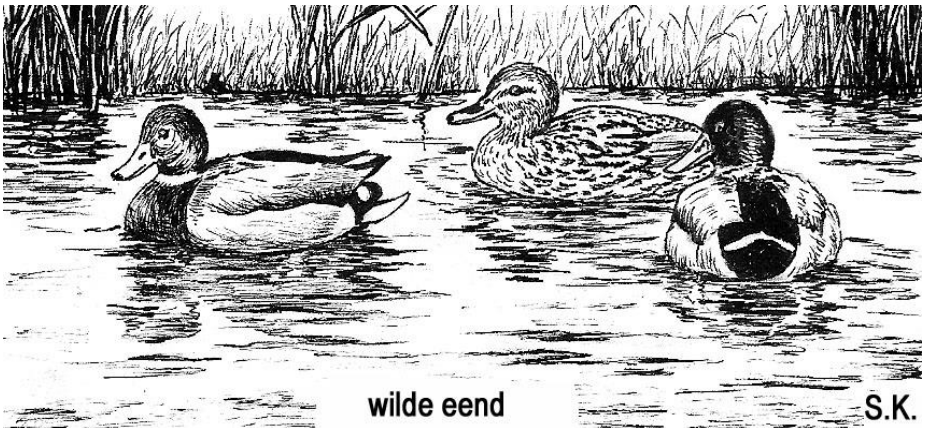
Dhr. Frank Verhulst, Klinkerpad 22, Dongen

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór **1 augustus** bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **graag als bijlage verzenden, wordbestand, lettertype arial 11 en foto's als jpeg bestand.**

Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

Redactie: Jos van Dongen, Sjef Kerkhofs, Roland Commandeur, Hanny Oerlemans en Christ Grootzwagers

Zoals altijd zijn de tekeningen weer gemaakt door Sjef Kerkhofs.



wilde eend

S.K.

HIJ WAS ER WEER DE SPERWER!!

Gisteren ook al. Als we samen zitten te eten mijn zusje en ik vraag ze, wat is er toch met jou, wat is er buiten? Weet het niet maar er is zoveel beweging in de vlinderstruik. En dan zien we ineens een jagende sperwer die een vogeltje achterna zit. We schieten omhoog, ik wil hem/haar weggagen. Neeee roept mijn zus FOTO en pakt mijn arm om me tegen te houden. Maar helaas pech want voordat dat ging was de sperwer verdwenen!

De volgende dag zit ik op de bank mijn favoriete Netflix serie te kijken als ik iets zie vanuit mijn ooghoek. De sperwer zit rustig op de rand van



de schutting , heeft alle tijd, kijkt eens rond, soms lijkt het alsof t ie me aankijkt, gaat weer een stukje verder zitten en ik denk, SHIT mijn telefoon ligt op tafel en de camera boven in de kast op de slaapkamer! Al sluipend probeer ik om de telefoon van tafel te pakken (dit doe ik ook niet voor het

eerst) en houd intussen de sperwer in de gaten. Het lukt en kan zelfs foto 's nemen! Hij achtervolgt de meesjes als een gek en op een gegeven moment loop ik naar de deur geef een paar rukken aan de klink en jaag hem weg, 'k kan het niet meer aanzien maar ga toch mijn camera boven halen voor het geval dat.....

Nou en hij kwam terug en hoe! Vastbesloten om hier vandaag zijn hapje eten te halen zat hij vervolgens weer te loeren op de schutting , dan weer op de grond door de vlinderstruik naar boven te gluren of hij ze kon verrassen als ze zich in de struik waagden. De adreline begon ook bij mij zijn werk te doen, Wat een volharding van die sperwer en wat een belevenis dat je zoiets in je kleine tuintje te zien krijgt! Ongevoelbaar die souplesse, die snelheid en wendbaarheid waarmee hij het koolmeesje achtervolgt in de struik. Dan een dof klapje tegen het raam en even later zie ik de sperwer op de grond zitten met de rug naar me toe. Zijn mooie gebandeerde staart en grijze rug. Hij zit stil en ik weet, hij heeft hem te pakken. Even later begint het plukken. Wat is het toch



een prachtig beest maar heb wel moeite met dit schouwspel. Mijn besluit staat vast, morgen ga ik de vlinderstruik snoeien (dat moet toch rond deze tijd), hij gaat zijn eten voorlopig maar ergens anders halen!!!! De volgende morgen zijn nergens veertjes te vinden, vreemd denk ik of..... de een z'n dood is de ander zijn nestmateriaal?

Marian Giese kam

BLAUWE REIGERS



De eerste week van de maand maart is het als de natuurkriebels zich weer eens roeren en dan moet je dus op pad. Verrekijker plus fototoestel mee om vandaag te gaan kijken hoe het met de reigerkolonie in Hank ervoor staat. Benieuwd of de nesten, bestaand uit takken en riet, al bezet zijn na de zachte winter. Op de plek van bestemming schreeuwen enkele reigers me al tegemoet. Door mijn verrekijker zie ik een reigerpaartje, aan de overkant van het water, halverwege een

boom liefjes naast elkaar op het nest zitten. Of ze elkaar warm houden of het nest bezet houden blijft voor mij op dit moment een vraag. Op deze natte bomenplek zitten er in heel veel bomen nesten maar bij het overgrote deel is nog geen beweging maar dat hoop ik over enkele weken te zien.

Links van het reigerpaartje komt een reiger aan gevlogen die wat lang



over zijn landing doet. Hij zet de landing in maar kiest steeds een te dunne tak uit waardoor met een hoop vleugelgefladder een nieuwe poging wordt ingezet, en nog eens....en jaaaa eindelijk lukt het. Soms halen de reigers, met een gewicht van 2 kg, wat capriolen uit om goed in de boom of op het nest te belanden, vooral bij winderig weer. Ogen kom je te kort hier ook al is het nog niet echt druk met reigers op dit moment. Een tweede overvliegende reiger die rechtstreeks en kordaat zijn landingsplek kiest en meteen zonder turbulentie, goed neerkomt op zijn tak.

Dan zie ik dat het reigerpaar zich opsplijt, hij of zij vliegt rechtstreeks naar de grond om iets (maar wat ?) te snacken en de poten te strekken met een kleine wandeling onder de bomen. Het is echt de moeite waard om op zo'n plek eens een poosje te gaan zitten kijken in het vroege voorjaar wanneer er nog geen blad aan de bomen zit.

Dáár.... weer eentje met takken dwars in de snavel en deze kiest een boom uit om een lekker vers nieuw nest te gaan bouwen terwijl er nog zoveel nesten leeg staan op dit moment. Spiedend tussen de bomen zie je met enige regelmaat een reiger een tak uit een buurnest trekken om er zijn eigen nest mee te gaan dichten. Deze mannelijke dieven voeren het bouw materiaal aan en het vrouwtje verwerkt ze in het nest, soms een schrille krijs slakend omdat een tak niet doet wat de reiger wilt. Het valt ook niet mee om een goed nest in elkaar te zetten met 1 snavel en 2 poten.

Ze leven daar waar ondiep water voorhanden is en voldoende voedsel bevat. In het winterhalfjaar verblijven de Blauwe Reigers in open

polderland met veel sloten. Vis is het hoofdbestanddeel van het eten maar deze sloot-food specialisten vullen het menu wel aan met muisen, mollen en grote insecten.

Het leven hoog in de bomen is voor reigers niet gemakkelijk want meestal staan ze doodstil langs de waterkant waarbij soms met een snelle uithaal van hun scherpe puntige snavel een vis verrast wordt. Op de randen van de snavel zitten ribbels waarmee hij de prooi vastklemt zodat deze niet weg kan glibberen. Hij laat de vis naar binnen glijden zonder te kauwen maar hierbij moet de reiger wel opletten dat de kop eerst naar binnen glijdt anders zal de vis blijven steken door de schubben. Dit zal dan toch wel heftigere braakneigingen opwekken dan bij de braakbal die de reiger regelmatig produceert. Deze vrij grote braakballen ruiken meestal naar vis en er zitten o.a. visgraatjes in. Ook resten van kleine zoogdieren, vogels en chitineschilden van de Geelgerande watertor. En zand wat met het prooidier (mol) is opgenomen. Ze nemen het dus niet zo nauw.



Braakbal reiger



heksensnot of sterrenschot

Heksensnot of Sterrenschot is een speciaal soort 'braakbal' die je in het voorjaar kunt vinden. Het is een geleachtige massa, een drilpuddinkje wat je op de grond vindt. Vroeger wist men nog niet waar die gelei vandaan kwam, men dacht dat het een residu van een vallende ster was. Het woord Heksensnot is afkomstig van de gedachte aan overvliegende heksen die hun neus in de lucht snoten. Het is wit en doorzichtig en er zitten weleens zwarte puntjes in. Dit slijm is afkomstig van een vrouwtjes kikker of pad. Ze komen in het voorjaar uit hun winterslaap met hun buik vol eitjes en geleachtige zweleiwitten wat al in de zomer aangemaakt is en dan heel geconcentreerd en compact. Komen deze in aanraking met water of een vochtige reigermaag dan zwellen ze op tot vuistdikke klompen. De reiger krijgt hiervan buikpijn dus wordt dit weer uitgebraakt of gepoept. Een leuke natuurvondst.

Reigers onderscheiden zich van de meeste andere vogelfamilies door hun poederdonsveren. Het zijn veren die nooit uitvallen en aan de

basis constant doorgroeien. De toppen van deze veren verpulveren waardoor een poeder gevormd wordt. Dit wordt door de reigers gebruikt om het verenkleed te reinigen en na het schoonmaken waterdicht te maken. Naarmate de veren groeien scheiden ze een talkachtige substantie af. Dit maakt de veren waterproof. **Poederdonsveren** komen voor bij reigers, roerdrompen, haviken en papagaaien.

Na 3 weken zijn we nog maar eens poolhoogte gaan nemen bij de reigernesten. Het blad begint nu al aardig aan de bomen te komen. Nog even en dan zie je van de hele kraamkolonie niets meer. Nou zijn wel alle nesten bezet, druk met broeden zijn de reigers. Zo rond half april sta je verbaasd te luisteren naar het luide geklepper en het prehistorisch geschreeuw wat tussen de bladeren vandaan komt.



Er zijn nog enkele reigersoorten in Nederland te zien zoals de grote



zilverreiger, de kleine zilverreiger, de purperreiger en de kwak. En natuurlijk nog het woudaapje, de kleinste reigersoort die je dan ook maar zelden ziet omdat er ook maar heel weinig van zijn. Neem de tijd om te observeren en geniet !

RitaVD

HET WORDT ER NIET MAKKELIJKER OP

Als ik dit schrijf, dan is het net alsof de wereld in brand staat, vanwege het coronavirus. Veel zieke mensen, heel ziek en veel slachtoffers. Ja, we zijn allemaal toch in zekere zin angstig, dat we dit ook kunnen krijgen. En we hopen, dat dit snel voorbij gaat. Maar dat kan nog tegenvallen, als je hoort hoe lang dat het kan duren om op te knappen. Hopeloos, echt vervelend, en er zijn duizenden bezig om er een medicijn voor te vinden. Laten we hopen dat dit gauw gebeurt.

Ieder nadeel heeft zijn voordeel, ja, het is niet zo lang geleden, dat de boeren met trekkers naar Den Haag reden, met de vlam in de pijp. Je had er bij, die hadden er ook nog een aanhangwagen aan hangen, met iets er in. Ze waren echt boos. Ze werden als hoofdschuldige gezien dat de natuurgebieden er zo slecht bij lagen. Vooral de koeien en de varkens hadden het gedaan (vuile lucht). Er is veel gebeurd bij de boeren, als men 50 varkens had, dat moesten er 1000 worden. Had men 30 koeien, dat moesten er 100 worden. Met een grote mestilo er-



heideblauwtje

naast. En dat gebeurde ook in de omgeving van het [Riels Hoefke](#), daar groeide het pijpenstrootje al 40 tot 50 jaar geleden, toen waren ze al bezig met plaggen en branden van de heide. Landelijk werden

die problemen vooruit geschoven. Maar nu kwam de corona. Alle vliegtuigen bleven aan de grond, geen auto's op straat, veel thuiswerkers, niemand in de stad. Ja, binnen 3 weken was de lucht 60% zuiverder. Ik hoorde op de TV een econoom zeggen: "d'r is niks zo duur als een vliegtuig op de grond, dan brengt hij niks op". Die zullen met Pinksteren wel weer in de lucht zijn.

Johan heeft gelijk: ieder nadeel heeft z'n voordeel.

Bertus Koreman

GEEN KONINGSDAGWANDELING VANWEGE CORONA

Ja, dit virus gooit behoorlijk roet in ons tochtenprogramma. Zo kon de Koningsdagwandeling, waarbij we op zoek zouden gaan naar het Oranjetipje, niet doorgaan. Toch wil ik U deze wandeling mee laten beleven middels dit verslag. Want ondanks Corona gaat het vlinders inventariseren bij mij gewoon door, zij het in mindere mate, het bloed kruipt waar het niet gaan kan. En dus heb ik mijn inventarisatierondje in Plantloon toch gelopen.



Gestart werd bij de [P aan de Plantloonseweg](#), niet bij de kroeg, want die is nu ook gesloten. Maar bij de nectarkroeg voor vlinders: een bloemrijke weide aan de bosrand. Daar tussen de pinksterbloemen fladderden de eerste vlinders al lustig rond, waaronder ook onze doelsoort van de Koningsdagwandeling: het Oranjetipje, heel Koningsgezind wapperend met zijn oranje vlag! Euhh... vleugels. Hij is op zoek naar zijn Koningin, die hier in het weiland op de pinksterbloem, of verderop in de met look-zonder-look gestoffeerde lanen, na de paring haar eitjes gaat leggen en voor 's Konings nageslacht gaat zorgen. Zij is meer ingetogen, mist de oranje vleugelpunten en is alleen van andere witjes te onderscheiden door de groen marmeren tekening op de onderkant van haar vleugels, toch nog chique! En ze is kieskeurig! Ja, ze legt haar eitjes niet zomaar lukraak op elke plant, maar zoekt waardplanten die op zonnige, beschutte plaatsen groeien, zoals in greppels of in hooilanden vlakbij struweel of bosranden. Ze zoekt vooral grote, opvallende planten uit met veel bloemhoofdjes, die niet of nauwelijks bloeien. Ze landt op een geschikt bloemhoofdje, steekt de antennes recht vooruit en kromt haar achterlijf. Dan wordt één eitje vlak onder de knop op de bloemsteel afgezet. Daarna vliegt ze naar een andere plant in de buurt om te rusten of nectar te drinken. Er wordt slechts één eitje op een plant gelegd, omdat de plant te weinig voedsel biedt voor meer

dan één rups. Bovendien zijn de rupsen kleine kannibaaltjes, eitjes die later op de bezette plant worden afgezet hebben bijna geen kans om te overleven. Als twee rupsen elkaar tegenkomen, zal de grotere, die eerder uit het ei is gekropen, de kleinere opeten. Jonge rupsen eten eerst de eischaal op. Daarna de hawtjes van de waardplant, zijn die op dan volgen de bloemstelen en blaadjes, of hij zoekt een nieuwe plant. Vooral 's morgens eet de rups. Als hij na een aantal vervellingen vol-groeid is, verlaat hij de waardplant en kruipt hij naar een plek met strui-ken om zich te verpoppen. Daar klimt hij omhoog en kiest een plekje op een boom, struik of anderszins houtachtige stengel. Rond deze stengel spint de rups draden, waarna hij zichzelf van onder naar boven stevig inspint. Vanaf juni verpopt het oranjetipje zich, en zo gaat hij ook de winter door, als bruine gordelpop met 2 spitse uiteinden. Eind april barsten de eerste poppen open en vliegen de oranjetipjes, eerst de mannetjes, 1 tot 2 weken later de vrouwtjes. Het vrouwtje brengt veel tijd door met nectardrinken. Het mannetje volgt een vaste route langs herkenbare structuren in het landschap, zoals een houtwal, een sloot-kant, een ruige berm of een bosrand. Hij achtervolgt alles wat wit is, zelfs papiersnippers, maar ook andere witjes zoals bijvoorbeeld het klein koolwitje. Als het dan een vrouwtje oranjetipje blijkt te zijn, maakt hij haar het hof door wild om haar heen te fladderen. Onze koningin paart slechts 1 keer, als zij al gepaard heeft, wijst ze de baltsende ko-ning af door haar achterlijf de lucht in te steken en ze slaat met haar vleugels, ten teken dat zij niet wil paren. Het mannetjes dringt dan niet lang aan en geeft al snel op. Maar is zij nog maagd, dan volgt, na de baltsvlucht van het mannetje een gezamenlijke baltsvlucht van soms wel een minuut lang. Samen landen ze in de vegetatie, waarna de pa-ring plaatsvindt. Na de paring zoekt het mannetje verder naar andere vrouwtjes.



Tja, en dan gaan we maar eens op stap! De met look-zonder-look planten geflankeerde laan leidt naar het hart van Landgoed Plantloon, waar de hoeve Plantloon ligt, een grote L-vormige boerderij met rieten dak. Ook staat daarbij een houten zomerhuis. Het landgoed is 262 ha groot en is onderdeel van Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen. Maar het heeft een heel ander karakter, een landgoedkarakter. Er zijn namelijk lanen, weilanden, bossen en enkele boerderijen. In het noorden van het gebied ligt het langgerekte Galgenwiel, dat is ontstaan op 4 maart 1658 bij een doorbraak van de Maas. Daar komen we met mijn inventarisatieronde niet langs, maar we gaan wel al snel rechtsaf het



bos in via een smal paadje, waar het bont zandoogje zich goed thuis voelt. Dat is een echte bosvlinder, ik zie er 3 tegelijk, ze fladderen om elkaar heen. Ja, de mannetjes verdedigen hun territorium fel en dat is mooi om te zien. Even verder kom

ik op een breed pad langs een weiland, daar dertelt een klein gaderd witje. Na enkele haakse bochten wandel ik langs een klein ruig weitje, hier staat een grote vuilboom, en daar is altijd wel een citroenvlinder present. De mannetjes vliegen door het bos op zoek naar een paringsbereid vrouwtje. Zij legt haar eitjes op de vuilboom, een struik die de hele lente en zomer bloeit met piepkleine bloempjes, die veel vlinders, bijen, zweefvliegen en andere insecten aantrekken, want ze zitten bomvol nectar.

Dan volgt een groot weiland dat geel ziet van de paardenbloemen. Die eerste bloemen zijn van groot belang voor vlinders die als imago de winter doorgaan, zij hebben wel honger na zo'n winterperiode. En al biedt de paardenbloem niet zoveel nectar, alle kleine beetjes helpen, nietwaar? Zo denkt de dagpauwoog er ook over, hij daalt neer op een bloemhoofdje en steekt zijn lange roltong in de bloem. De nectar bevat eiwitten, en die hebben vlinders nodig voor het maken van hun eitjes.

Bijen en hommels gebruiken bovendien het stuifmeel voor het voeden van hun larven.

Ook de buizerd heeft honger, hij zweeft hoog boven de wei rond op zoek naar een prooidier, zoals verschillende muissoorten, die hier in het afwisselende landschap een goede leefomgeving vinden. Even verder zie ik een witte kwikstaart met nestmateriaal in zijn bek op een wei paaltje zitten.



Verderop liggen er nog verspreide boerderijen zoals de Achterste Hoeve en de voormalige boswachterswoning, beide met luiken met een geel en groen zandlopermotief. De Achterste Hoeve, die schuilt achter hoge eikenbomen, onderging flink wat verbouwingen. Zo is de voordeur naar de zijgevel verplaatst en is de open schouw, waar in de oorlogsjaren soms wel van acht of negen varkens het spek hing te roken, verwijderd. De naam dankt deze boerderij daaraan, dat de noordoostkant van Venloon, een verdwenen dorp in de duinen, vroeger als de achterkant werd beschouwd.

Even voorbij de Achterste Hoeve loop ik altijd een stukje linksaf een oude beukenlaan in. Daar zit vaak de boomklever, zoekend naar voedsel, omhoog en omlaag langs de boomstammen.

Maar dan weer terug, met een omweg langs het fietspad naar de beukenlanen bij de Pessert. Hier ligt nog altijd een akker, ingezaaid met maïs. Tot in de zestiger jaren van de vorige eeuw stond hier een boerderij. Langs de randen van de akker liggen verschillende bosjes, waar ik altijd even rond speur of er vlinders zitten. Vandaag had ik geen geluk wat dat betreft. Maar de heerlijke geur van de sering die er nog altijd staat is ook wat waard! Mmm!! Verder groeit er een joekel van een kastanjeboom, waar een groot stuk is uitgewaaid of door de bliksem verwoest, wie zal het zeggen, maar ik sta er elk jaar van te kijken dat hij weer in blad schiet en in de herfst vruchten draagt.

De statige beuken in de laan geven het landgoed allure. Ze zorgen met hun dicht bladerdek voor schaduw. Ook zijn ze belangrijk voor de

natuur, met name voor holenbroeders. Spechten hakken er hun nestholte in uit, andere vogels gebruiken die oude holtes weer om hun nest in te bouwen. Er groeien hier ook een aantal rode beuken in de laan. Er vliegt een groene specht luid lachend weg, ik kan hem mooi volgen, een golvende vlucht heeft hij. 4 koolmezen zitten luid kwetterend achter elkaar aan, het voorjaar in de bol? Op het brede zandpad onder de beukenbomen zoeken vinken en gaaien naar voedsel, zijn er misschien nog beukenootjes te vinden?

Net voor het afwateringskanaal ga ik linksaf, mensen, wat is het droog, en dat vertaalt zich in de weinige vlinders die er vandaag vliegen. En al helemaal geen libellen te bekennen, jammer is dat. Maar toch: daar op de bloesem van de lijsterbes, zit een citroenvlinder te snoepen!

Aan het einde van het pad ligt de Turfvaart, die in de 14^e eeuw gegraven werd, van 's Gravenmoer naar Den Bosch. Meer dan 2 eeuwen heeft de vaart gediend voor het turftransport, dat plaatsvond op platbodems, de zogenaamde plijten. Langs



deze vaart verrezen geleidelijk de simpele hutten van de turfstekers, die later het kerkdorp Kaatsheuvel zouden uitmaken. In landgoed Plantloon wordt de turfvaart in ere hersteld, er worden bomen gekapt om de vaart vrij te zetten.

Even naar rechts, daar op dat weilandje, daar staan een paar reeën te grazen! Prachtig om te zien, maar we moeten ook naar de grond kijken, want hier staan duizenden lelietjes van dalen te bloeien, ook mooi!

Waar turf gegraven werd, daar zal het wel nat zijn geweest. En om droge voeten te houden, hebben de monniken van de abdij van Berne dijkjes aangelegd. Het zijn nu schilderachtige paadjes langs de weiden. Ik wandel over zo'n dijkje langs de grootste wei van Plantloon af in zuidelijke richting. Ook hier groeien veel paardenbloemen en hier en daar pinksterbloemen. Er fladderen dan ook wel wat vlindertjes rond: dagpauwoog, citroenvlinder, klein geaderd witje, bont zandoojje

én een oranjetipje. Koekoek, koekoek, klinkt het door het bos. Ja, die is inmiddels ook weer in ons land gearriveerd! De witte bloemtrossen van de inlandse vogelkers verspreiden een aangename geur. Een boom-
pieper landt in één van de beukenbomen langs het weiland. Midden over de wei ligt een houtwal, een belangrijke verbindingroute voor veel dieren, zoals insecten, vogels en kleine en grote zoogdieren als muizen, vleermuizen en ook reeën.

Even een stukje bos en dan sta ik onder de Melkdijk, een hoge dijk en dat zo midden in het bos. Hij is aangelegd na een overstroming in 1658 om de doorgebroken Meerdijk en Hoevenaarsdijk te vervangen. Onderlangs de dijk wandel ik terug. Hier groeit nog de eikvaren en de gewone salomonszegel.

Rechts een doodlopend paadje naar een weiland, ook daar staat een ree! Even verderop is een pad naar datzelfde weiland, waar je over een dijkje naar het landhuis kunt wandelen. Nog effetjes kijken, want ook daar groeien pinksterbloemen. En jawel! een mannetje oranjetipje



wuift ons gedag met zijn oranje wimpels – euhh, vleugelpunten – een koning waardig! Ik draai weer om naar de Melkdijk en ben al snel op een vijfspiong, waarna de P weer in zicht komt. Hopelijk heeft U toch al lezend kunnen genieten van deze bijzondere Oranjetipjeswandering.

Fia Grootzwagers

JONGE VOGELS? HANDEN THUIS

De tijd is weer aangebroken, dat vele vogels het nest verlaten, het is mei. Vroeger zei men, in mei leggen alle vogels een ei. Nou die tijd is alweer even achter ons. Tegenwoordig hebben diverse soorten al vroeger in het jaar de zorg over hun kroost.

Overdag jagen is voor hen geen optie, ze zijn helemaal op het nachtleven ingericht.

Ook merels, kauwen en andere vogels hebben juist nu kleintjes, welke het nest verlaten. Die kuikens zijn dan nog lange niet in staat voor zichzelf te zorgen. Merels bijvoorbeeld zorgen nog enkele weken voor hun onbeholpen kroost. Je ziet jonge merels onhandig door je tuin struinen. Vliegen is een kunst die je moet leren, in het begin is het meer dwarren van tak tot tak. Ook zitten de jonge vogels dikwijls op de grond, ze piepen en roepen om voedsel. Meestal zitten ze verspreid en niet altijd is er een ouder in de buurt. Ze bedelen wat af in het begin. Veel mensen denken dan, hé die jonge merel is uit het nest gevallen en mist zijn ouders. Niets is minder waar, pa merel zorgt nog voor hen, in de eerste week ook vrouw merel



Het is allemaal goed bedoeld, maar eigenlijk is onze bemoeienis niet nodig. Heel vaak bellen mensen naar het vogelasiel, of de dierenambulance, als men de uilskuikens of andere jonge vogels ziet. Men heeft dan niet in de gaten, dat de ouder in de buurt zit. De dagvogels laten zich nog wel een keer zien. De nachtvogels verblijven overdag in hun nest. Al snel wordt

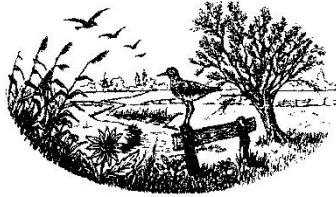
dan gedacht dat het kuiken in de steek gelaten is. Toch kan bijvoorbeeld een jonge bosuil zich goed redden. Met zijn stevige klauwen kruipt hij via de stam van een boom weer omhoog. Daar drukt hij zich en zit stil op een tak. Pas tegen de schemer komen pa en ma dan met voedsel.

Dus mensen, denk niet te snel dat er iets mis is en grijp, hoe goed ook bedoelt, niet te snel naar de telefoon, maar laat de natuur zijn gang gaan. Heus het komt allemaal goed met die piepende en bedelende scharrelaars. Er komen juist nu, veel teveel jonge vogels onnodig binnen bij de vogelasielen.

Het programma van Natuurvereniging Ken en Geniet ligt nog steeds stil. Jammer natuurlijk, hopelijk vermaakt u zich als leden nog een beetje, door het maken van individuele wandelingen. Nooit hetzelfde als de gezellige tochten, hopelijk mag dat er dit jaar ook nog van komen. Blijft allen gezond en wie weet, tot ziens in de natuur.

Filmpjes zien, als voorzitter heb ik een eigen kanaal op [You Tube](#)

NATUURVERENIGING



KEN EN GENIET

LIDMAATSCHAP

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingsstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen

Stevenshof 13, 's Gravenmoer

Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers

Roeloff van Dalemstraat 50,

Dongen

Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkastencoördinator

vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse

Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen

Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers

Schoolsticht 47

5102GD Dongen

tel.0162-517996

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure

Groenstraat 11a, Dongen

Tel. 0162-313297

Misschien staat volgend Hoefblad wel uw foto op deze plek. Hebt u een leuke, mooie, grappige natuurfoto, stuur hem dan in voor 1 augustus naar hoefblad@kenengeniet.nl en u weet delen is leuk.

Eekhoorn R. Commandeur



Platbuik R. Commandeur



tulpenboom Christ Grootzwagers



Aangebrande orchis Christ Grootzwagers



Groene specht Hanny Oerlemans



Jonge staartmees Hanny Oerlemans

